

PAŽYMA DĖL SKUNDO PRIEŠ ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĘ

2011-02-08 Nr. 4D-2010/4-585

I. SKUNDO ESMĖ

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau – pareiškėjas) skundą dėl galimo Rokiškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų biurokratizmo sprendžiant klausimą dėl turto pripažinimo bešeimininkiu.

Pareiškėjas skunde nurodė, kad jam su Y nuosavybės teise priklauso 7,20 ha ploto žemės sklypas, esantis ... kaime, Rokiškio rajone. Iš šio ploto 4,93 ha nustatyta servituto teise naudotis Salų ir Dviragio žemės ūkio bendrovėms (bendrovių kiemas ir bendrovių pastatai). Šių pastatų inventorizacija nebuvo atlikta, pastatai Nekilnojamojo turto registre neįregistruoti. Pareiškėjas pasiūlė Rokiškio rajono savivaldybei (toliau – Savivaldybė) turtą apskaityti kaip bešeimininkį, tačiau Savivaldybės pareigūnai atsakė, kad jo sklype bešeimininkio turto nėra, o kam priklauso sklype esantis kiemas su statiniais, duomenų nėra.

Pareiškėjas skunde taip pat nurodė, kad jis prašė Savivaldybės išduoti pažymą bei pateikti informaciją, kam ir kokie statiniai priklauso, tačiau gavo atsakymą, kad tretiesiems asmenims tokia informacija negali būti teikiama.

Pareiškėjas prašo įpareigoti Savivaldybę atleisti jį nuo žemės mokesčio už žemės plotą, užimtą pastatais, ir įpareigoti statinių savininkus pašalinti statybinį laužą, sutvarkyti aplinką, o likusius statinių savininkus sudaryti žemės nuomos sutartis su žemės savininkais.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Atsižvelgiant į skunde nurodytas ir tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, tyrimą tikslinga atlikti išskiriant šiuos klausimus:

- 1) dėl Rokiškio savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų vykdant statinių pripažinimo bešeimininkiu procedūrą;
- 2) dėl Rokiškio savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų, teikiant informaciją.

Dėl Rokiškio savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų vykdant statinių pripažinimo bešeimininkiu procedūrą

Nustatyti tyrimui reikšmingi faktai

1. Dėl pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierius kreipėsi į Rokiškio rajono savivaldybės administraciją, prašydamas paaiškinti, dėl kokių priežasčių pareiškėjui nebuvo pateikta prašoma informacija (jeigu pareigūnai tokia informacija disponavo), ar pradėta statinių, kurių savininkai nėra žinomi, pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūra ir kt.

2. Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Aloyzas Jočys Seimo kontrolierių informavo, kad, atsižvelgiant į Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos persiustą X 2007-10-22 prašymą, buvo pradėta vykdyti statinių pripažinimo bešeimininkiais procedūra.

Statiniai, kuriems pradėta vykdyti pripažinimo bešeimininkiais procedūra:

- mechaninės dirbtuvės (griuvėsiai), pagalbinio ūkio paskirties, ...;
- svarstyklės (griuvėsiai), pagalbinio ūkio paskirties, ...;
- dujinės pastatas (griuvėsiai), pagalbinio ūkio paskirties, ...;
- daržinė (griuvėsiai), kitos (ūkio) paskirties, ...;

- arkinis sandėlis (griuvėsiai), kitos (ūkio) paskirties, ...;
- atsarginių dalių sandėlis (griuvėsiai), kitos (ūkio) paskirties, ...;
- požeminio vandens gręžinys, inžinierinis statinys, Nr....., ...;

Kiti statiniai: grūdų sandėlis, šakniavaisių saugykla, atsarginių dalių sandėlis, kurie pateikti Kamajų seniūnijos 2008-01-30 sąraše, neįtraukti į apskaitos aktą, kadangi yra pateikti dokumentai, patvirtinantys nuosavybės ar kitas turtines teises į sąraše išvardytus statinius. Šių statinių nuosavybės ar kitas turtines teises įrodantys dokumentai buvo gauti Kamajų seniūnijos iniciatyva, apklausiant seniūnijos gyventojus, neskelbiant spaudoje. Minimieji statiniai priklauso: grūdų sandėlis – Z; atsarginių dalių sandėlis – A bei B; šakniavaisių saugykla – C.

3. Iš skundo tyrimui pateiktos medžiagos matyti, kad Savivaldybės administracija 2008-07-15 sudarė Statinių, kuries neturi savininkų (ar kurių savininkai nežinomi), apskaitos aktą (akto Nr. SAAR-10), į kurį įtraukti ... kaime, Rokiškio rajone, esantys statiniai. Minėtame akte pažymėta, kad visi statiniai nerealizuotini, jų bendra vertė ... Lt.

Laikraščiuose „Gimtas Rokiškis“ (2008-07-22 ir 2008-10-23) ir „Lietuvos rytas“ (2009-01-23) buvo paskelbti Rokiškio rajono savivaldybės skelbimai apie siūlymą pripažinti statinius, kurie neturi savininkų (ar kurių savininkai nežinomi), bešeimininkiais. Savivaldybės administracijos pareigūnė K. Stonikaitė telefoninio pokalbio metu informavo, kad pradėta procedūra iki šiol nebaigta dėl lėšų trūkumo.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

4. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.57 straipsnį bešeimininkiu daiktu laikomas daiktas, kuris neturi savininko arba kurio savininkas nežinomas. Bešeimininkis daiktas nuosavybėn gali būti perduotas tik valstybei arba savivaldybėms teismo sprendimu, priimtu pagal finansų, kontrolės arba savivaldybės institucijos pareiškimą. Pareiškimas paduodamas suėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kurią daiktas įtrauktas į apskaitą, jeigu įstatymų nenustatyta kitaip (Civilinio kodekso 4.58 straipsnio 1 dalis).

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-05-26 nutarimu Nr. 634 patvirtinto Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas perduoto turto, daiktinių įrodymų lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklės (toliau – Taisyklės), šių Taisyklių nuostatos taikomos mokesčių inspekcijai priimant, apskaitant, saugant, realizuojant, grąžinant ir pripažįstant atliekomis bešeimininkį, konfiskuotą, valstybės paveldėtą, į valstybės pajamas perduotą turtą, radinius lobius ir daiktinius įrodymus. Jeigu vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, šiomis Taisyklėmis ar kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais bešeimininkį, konfiskuotą, valstybės paveldėtą, į valstybės pajamas perduotą turtą, radinius ir daiktinius įrodymus priima, perduoda, apskaito, saugo, realizuoja, grąžina ar pripažįsta atliekomis kita valstybės ar savivaldybės institucija, jai *mutatis mutandis* taikomos šių Taisyklių nuostatos.

Pagal Taisyklių 3.2 punktą <...> statinius, kurie neturi savininkų (ar kurių savininkai nežinomi), šių Taisyklių nustatyta tvarka apskaito Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.58 straipsnio 1 dalyje numatytos institucijos, iš jų: mokesčių inspekcija – realizuotinus viešojo naudojimo, administracinius ir gyvenamuosius statinius, savivaldybės vykdomosios institucijos <...> – nerealizuotinus statinius, kurių naudojimo priežiūra priskirta jų kompetencijai Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktais.

Pagal Taisyklių 231.1 punktą, savivaldybių vykdomosios institucijos nuolat sudaro (papildo) visų statinių, kurie neturi savininkų (ar kurių savininkai nežinomi), sąrašus.

Siekiant nustatyti statinių, kurie neturi savininkų (ar kurių savininkai nežinomi), savininkus, šių statinių apskaitos aktus surašęs subjektas spaudoje 3 kartus su ne mažesniais nei 3 mėnesių intervalais, iš jų bent kartą – respublikinėje spaudoje, kviečia atsiliepti savininkus ir asmenis, turinčius turtinių teisių į šiuos statinius (34.1 punktas).

Jeigu turto savininkas neatsirado ir praėjo įstatymo nustatytas terminas nuo tos dienos, kurią turtas buvo apskaitytas mokesčių inspekcijoje, mokesčių inspekcijos pareigūnai per 10 darbo dienų turi kreiptis į teismą su pareiškimu dėl tokio turto pripažinimo bešeimininkiu <...>, Savivaldybių vykdomosios institucijos <...> dėl jų apskaitytų statinių pripažinimo bešeimininkiais ir perdavimo savivaldybės ar valstybės nuosavybėn kreipiasi į teismą, pateikdamos jam prašymą (pareiškimą), statinio apskaitos aktą, skelbimus apie statinio savininko paiešką ir kitus dokumentus apie statinį, jeigu institucija jų turi; **nerealizuotini statiniai Nekilnojamojo turto registre neregistruojami** (35 punktas).

Išvados

5. Iš skundo tyrimo metu surinktos medžiagos matyti, kad Rokiškio rajono savivaldybės pareigūnai, gavę Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos persiūtą X 2007-10-22 prašymą, pradėjo vykdyti statinių pripažinimo bešeimininkiais procedūrą. Pažymėtina tai, kad Statinių, kurie neturi savininkų (ar kurių savininkai nežinomi), apskaitos aktas buvo sudarytas 2008-07-15, jame pažymėta, kad turtas nerealizuotinas, t. y. jis neturi būti registruojamas Nekilnojamojo turto registre. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad per nustatytą vienerių metų terminą (nuo tos dienos, kurią daiktas įtrauktas į apskaitą) pareigūnai į teismą su prašymu perduoti šį turtą Savivaldybės nuosavybėn nesikreipė.

Tokiais veiksmais (neveikimu) Rokiškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnai vilkina turto pripažinimo bešeimininkiu procedūrą, pažeidžia teisės aktų reikalavimus bei pareiškėjo teises į gerą viešąjį administravimą. Dėl šios priežasties pareiškėjo skundo dalis dėl turto pripažinimo bešeimininkiu pripažįstama pagrįsta.

Dėl Rokiškio savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų, teikiant informaciją

Nustatyti tyrimui reikšmingi faktai

6. Iš Seimo kontrolieriui pateiktos susirašinėjimo medžiagos matyti, kad Rokiškio rajono savivaldybės administracija 2008-06-05 raštu Nr. PP-Š-77, 2008-07-21 raštu Nr. PP-Š-98, 2008-12-15 raštu Nr. PP-Š-155, 2009-02-05 raštu Nr. PP-Š-2, 2009-03-10 raštu Nr. PP-Š-21, 2009-04-29 raštu Nr. PP-Š-34, 2009-06-17 raštu Nr. PP-Š-64, 2009-11-06 raštu Nr. PP-Š-171 pareiškėją informavo, kokie statiniai yra siūlomi pripažinti bešeimininkiais ir kad yra pradėta šių statinių pripažinimo bešeimininkiais procedūra. Pareiškėjui buvo paaiškinta galimybė dėl kitų statinių teisinės registracijos kreiptis į VĮ Registrų centrą.

Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktorius 2008-10-01 raštu Nr. PP-Š-115 pareiškėją informavo, kad „remiantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 23 straipsniu Rokiškio rajono savivaldybės administracijai nesuteikta teisė teikti asmens duomenis tretiesiems asmenims be duomenų objekto sutikimo. Todėl, vadovaujantis įstatymu, prašomą pažymą Rokiškio rajono savivaldybės administracija galėtų teikti tik gavusi asmenų raštišką sutikimą dėl jų duomenų teikimo arba gavusi teismo įpareigojimą teikti šiuos duomenis“ (citatų kalba netaisyta).

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

7. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 15 straipsnį skundams paduoti nustatomas vienerių metų terminas nuo skundžiamų veiksmų padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo. Skundai, paduoti praėjus šiam terminui, netiriami, jeigu Seimo kontrolierius nenusprendžia kitaip.

Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 4 dalį, jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skundas paduotas praėjus vienerių metų terminui, skundo tyrimas nutraukiamas.

Išvados

8. Iš pažymos 6 punkto matyti, kad susirašinėjimas tarp pareiškėjo ir Rokiškio rajono savivaldybės administracijos dėl jo žemės sklype esančio turto vyko 2008 metais (2008-10-01 raštu Nr. PP-Š-115 buvo atsisakyta teikti prašomą informaciją). Kadangi nuo minėtų veiksmų praėjo dveji metai, Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 15 straipsniu, nevertina pareigūnų atsisakymo pateikti prašomą informaciją teisėtumo. Atsižvelgiant į tai, šios skundo dalies tyrimas nutrauktinas.

9. Papildomai pareiškėjui paaiškintina:

Dėl prašymo atleisti nuo žemės mokesčio mokėjimo

9.1. Pareiškėjas prašo įpareigoti Savivaldybę atleisti jį nuo žemės mokesčio už žemės plotą, užimtą pastatais. Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo 6 straipsnį nuo žemės mokesčio atleidžiami žemės savininkai – asmenys, kuriems nustatytas 0–40 procentų darbingumo lygis (iki 2007-06-30 – ir I bei II grupės invalidai), asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, ir nepilnamečiai vaikai, kai minėtų savininkų šeimose apmokestinamojo laikotarpio pradžioje nėra darbingų asmenų ir jiems priklausančio žemės sklypo plotas neviršija savivaldybių tarybų nustatyto neapmokestinamojo žemės sklypo dydžio. Savivaldybių tarybos savo biudžeto sąskaita turi teisę sumažinti žemės mokestį arba visai nuo jo atleisti (7 straipsnis).

Atsižvelgiant į tai, su prašymu atleisti (sumažinti) jį nuo žemės mokesčio mokėjimo pareiškėjas turi kreiptis į Rokiškio rajono savivaldybės administraciją.

Dėl prašymo įpareigoti statinių savininkus pašalinti statybinį laužą

9.2. Pareiškėjas skunde taip pat prašo įpareigoti statinių savininkus pašalinti statybinį laužą, esantį jam nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype, sutvarkyti aplinką.

Iš pateiktos medžiagos matyti, kad Panevėžio apskrities viršininko 1998-11-17 sprendimu Nr. 275 pareiškėjui buvo atkurtos nuosavybės teisės į 7,20 ha žemės sklypą, iš kurio 4,93 ha žemės plotas užimtas buvusių žemės ūkio bendrovių pastatais. Likvidavus bendroves, pastatai buvo perduoti bendrovės pajininkams. Šioje teritorijoje yra išgriautų pastatų, kurių vietoje liko tik statybinis laužas.

Pagal Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 21 straipsnio nuostatas žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo naudoti žemę pagal pagrindinę naudojimo paskirtį, naudojimo būdą bei pobūdį; laikytis žemės sklypui nustatytų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, teritorijų planavimo dokumentuose nustatytų reikalavimų; įgyvendinti teisės aktų nustatytas žemės, miško ir vandens apsaugos nuo užteršimo, <...> aplinkos apsaugos priemonės, kad neblogėtų aplinkos ekologinė būklė.

Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 1 dalį atliekų turėtojas turi tvarkyti atliekas pats arba perduoti jas atliekų tvarkytojui <...>. Pagal šio įstatymo 25 straipsnį savivaldybių institucijos organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarantioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris nebeegzistuoja, tvarkymą.

Aplinkos apsaugos organai yra įgalioti nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti nuobaudas pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 51³ straipsnį (Atliekų tvarkymo taisyklių reikalavimų nevykdymas) (ATPK 242 str.).

Atsižvelgiant į galiojančius teisės aktus žemės savininkas yra atsakingas už jam nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo priežiūrą. Todėl pirmiausia dėl statybinių atliekų, esančių žemės sklype, sutvarkymo jis turėtų kreiptis į statybinių atliekų turėtojus. Dėl atliekų, kurių turėtojų nustatyti negalima, tvarkymo pareiškėjas turėtų kreiptis į Rokiškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnus.

Atliekų turėtojams atsisakius tvarkyti atliekas dėl jų tvarkymo pareiškėjas turi teisę kreiptis į Aplinkos ministerijos Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento Rokiškio rajono agentūrą.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Rokiškio rajono savivaldybės administracijos vilkinimo pripažinti statinius bešeimininkiais laikyti pagrįstu.

X skundo tyrimą dėl Rokiškio rajono savivaldybės administracijos veiksmų teikiant prašomą informaciją nutraukti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierius rekomenduoja Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriui Gintautui Rekertai nedelsiant kreiptis į teismą su pareiškimu statinius pripažinti bešeimininkiais.

Apie rekomendacijos įgyvendinimą informuoti iki 2011-03-15.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Irena Vinclav, 2665118